

ПРИКАЗ ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О РУДАРСТВУ И ГЕОЛОШКИМ ИСТРАЖИВАЊИМА

Након пет година примене Закона о рударству и геолошким истраживањима, по оценама како субјеката који су га користили у пракси тако и шире стручне јавности дошло је време за доношење његових измена и допуна како би се омогућило ефикасније остваривање циљева одређених његовим усвајањем. Стога се у пакету недавно усвојених енергетских прописа нашао и Закон о изменама и допунама закона о рударству и геолошким истраживањима (“Службени гласник Републике Србије” бр. 40/2021) (у даљем тексту: Закон), чија ћемо по нашем мишљењу најзначајнија решења представити у овом приказу.

Иако не доноси тако значајне новине у српско енергетско законодавство као нпр. Закон о коришћењу обновљивих извора енергије или Закон о енергетској ефикасности и рационалној употреби енергије, његов значај је у томе што додатно разрађује и употпуњава постојећу законску материју уз истовремено даље усклађивање са релевантним прописима Европске Уније. Законом су извршене измене и допуне иницијалног законског текста првенствено у три области: а) утврђивање и прецизније тумачење већ постојећих законских процедура имајући у виду специфичности различитих врста минералних сировина и геолошких ресурса; б) усклађивање са прописима из области заштите животне средине и других области и в) увођење електронског пословања у поступке уређене законом.

Циљ доношења Закона можда најбоље осликава прокламовање следећа четири нова начела његове примене прописана чланом 1: а) континуирано снабдевање довољним количинама минералних сировина је неопходно за снажење и одрживост тржишне привреде у Републици Србији; б) уређивање односа поводом геолошких истраживања и рударства на уравнотежен начин, којим се обезбеђује економска, социјална и еколошка одрживост ових активности и пројеката, у условима тржишне привреде; в) имаоци права добијених на основу овог закона обавезни су да у свим својим активностима поступају по најбољим пословним, социјалним и еколошким правилима струке, и да примењују најбоље техничке методе и средства при геолошким истраживањима и експлоатацији минералних сировина, да би се унапредила одрживост пројеката и безбедност свих, и да се у највећој мери спрече, умање и уклоне штете и сметања од активности уређених овим законом; и г) гарантовање сигурности, предвидљивости и континуитета истражних и рударских права у складу са овим законом. Закључујемо да се наведеним начелима суштински спроводе два циља. Са једне стране се штити јавни интерес, док се са друге тежи стварању погодног оквира за привлачење инвестиција и задовољење потребе за повећаним улагањем у овај сектор. Континуирана примена закона ће у наредном периоду показати у којој мери ће се ови циљеви остваривати у пракси и на који начин ће исти бити интерпретирани, како од стране државних органа, тако и од стране корисника Закона.

Закон у члану 2. доноси нове дефиниције као што је дефиниција минералних сировина и врши допуну постојећих као нпр. геотермалних ресурса, што би требало да разреши одређене дилеме које су се раније јављале приликом тумачења законског текста. Чланом 15. Закона основана је Комора рударских и геолошких инжењера Србије ради унапређења услова за обављање стручних послова у области рударства и геологије, пројектовања, геолошких истраживања, изградње рударских објеката и других области значајних за рударство и геологију Републике Србије, заштите еснафских и појединачних интереса, унапређења пружања услуга и ради остваривања свих других циљева којима се унапређује стручност и професионалност рада, чије се надлежности и органи одређују самим Законом. Једна од битних надлежности овог стручног тела је и усвајање кодекса професионалних и етичких стандарда инжењера геологије, рударства и других инжењерских струка које обављају стручне послове у рударству и геологији, чиме ће се додатно допринети професионализацији и етичности

инжењера наведених струка а тиме и унапређењу развоја ових струка у Републици Србији.

Закон се у члану 45. бави експропријацијом непокретности тако што прописује коју документацију инвеститор доставља министарству код реализације пројеката изградње и реконструкције линијских инфраструктурних објеката од посебног значаја за Републику Србију, за које је утврђен јавни интерес за експропријацију, административни пренос и непотпуну експропријацију непокретности. Међутим, експропријација непокретности за потребе привредних субјеката у приватној својини која је већ била предвиђена основним текстом закона и даље предвиђа нешто другачије решење од оног утврђеног важећим Законом о експропријацији.

Једна од значајних новина је увођење појма инвестиционог споразума и могућност његовог закључења између Републике Србије и инвеститора који је стекао право на експлоатацију минералних сировина. Њиме се ближе уређују питања од интереса за сваку од уговорних страна и може садржати одложне и раскидне услове и рокове. Додатно, члан 37. Закона прецизира да се овим споразумом ближе уређују питања изградње недостајуће инфраструктуре, заштите животне средине, права прече куповине производа у корист домаћег прерађивача и произвођача, фискалне, односно финансијске погодности у складу са прописима којима се уређују ова питања, као и друга питања од значаја за реализацију конкретног пројекта. Иако су се већ јавиле поједине критике овог законског решења, чини се да је намера законодавца да се овим институтом задовоље поједини специфични интереси инвеститора, а да се при томе у потпуности поштује принцип заштите јавног интереса. Пракса ће показати колико ће се ефикасно остваривати овако прокламовани принцип.

Можда се најбољи пример прецизније заштите јавног интереса види у одредбама члана 32. Закона којим су прописани случајеви када надлежни орган укида решење о одобрењу за истраживање пре истека одређеног истражног рока, чиме се тежи постизању веће ефикасности носилаца одобрења за истраживање. Исти је случај и са чланом 61. Закона у коме су наведени случајеви када надлежни орган може укинути одобрење за изградњу рударских објеката и извођење рударских радова.

Експлоатација енергената који служе за производњу енергије на конвенционалан начин, као што су угаљ, сирова нафта и природни гас, који се у природи налазе испод земљине површине, врши се на основу Закона о рударству и геолошким истраживањима. Поред њих и поједини обновљиви извори се налазе испод површине земље, а њихова експлоатација се врши у складу са истим законом. Скрећемо пажњу да коришћење хидрогеотермалне и терагеотермалне енергије за грејање и/или хлађење зграда, које се остварује на основу рударских радова и техничке документације предвиђене Законом о рударству и геолошким истраживањима и истовремено представља вид коришћења обновљивих извора енергије, није ни у овим изменама и допунама закона поједностављено у циљу уређивања подстицаја за коришћење обновљивих извора енергије у овој области.

Прописано је да ће се поступци који су започети до дана ступања на снагу Закона окончати по прописима по којима су започети, осим ако подносилац захтева писмено тражи примену Закона. Прелазним и завршним одредбама Закона су прописана и нека специфична решења као нпр. да ће Комора рударских и геолошких инжењера Србије бити основана у року од шест месеци од дана ступања на снагу Закона, а да ће до тада комору водити привремена управа образована од стране надлежног министра. Иако је Закон већ почео да се примењује, рок за доношење подзаконских аката за његову примену је годину дана од његовог доношења чиме ће се заправо кренути у његово ефикасно спровођење. Надамо се да ће велика већина подзаконских аката бити усвојена и пре прописаног рока, како би се што пре сагледали ефекти приказаних законских измена.

Аутор: **Милош Кузман**

Рецензенти: **Никола Радовановић и др Бранислава Лепотић
Ковачевић**